

Indvandring, asylpolitik mv. i EU

Tema: Om etableringen af rettigheder for EU's borgere samtidig med, at grænserne mellem EU's lande gradvis forsvinder.

Oversigt

- 1. Rettigheder er ifølge teorien**
- 2. Hvor kommer rettighederne fra?**
- 3. Moderne rettigheder**
- 4. Rettigheder i EU fra 1957 til i dag**
- 5. Forklaringer på EU's politik**

1. Rettigheder er ifølge teorien:

1) Civile rettigheder = fri bevægelighed, retten til privatliv, religionsfrihed og frihed fra tortur.

2) Politiske rettigheder = retten til at slutte sig sammen i foreninger, ytringsfriheden, valgretten, stemmeretten.

3) Økonomiske rettigheder = ejendomsretten, næringsfriheden.

4) Sociale rettigheder = retten til lighed (muligheder eller resultat?), retten til uddannelse og sundhed, retten til beskæftigelse.

2. Hvor kommer rettighederne fra?

Rettighedernes rødder:

1) Resultatet af borgerskabets interesse i at beskytte ejendom og økonomisk indflydelse fra slutningen af 1700-tallet mod staten, kriminalitet, indvandring osv.

2) Beskyttelse af monarken, landaristokratiet og den administrative elite mod pøblen.

3) Statens beskyttelsesinstrument =
”monopol på legitim anvendelse af fysisk vold” (Weber)

Nationen og rettighederne:

1) De demokratiske rettigheder er historisk blevet forbundet med den nationale identitet, fordi den demokratiske, fordi den ”demokratiske vilje” må kunne udtrykkes i samme sprog og massemedier. Flertalsstyre vil ud fra denne betragtning ikke være legitimt uden en national kultur.

2) Også velfærdsstatens sociale rettigheder kom først lang tid efter, at nationen var udviklet.

3) Er et demokrati på EU-plan så umuligt? Hvad med Schweiz? Eller Belgien?

3. Moderne rettigheder

Post-nationale rettigheder:

- 1) Global handel har medført, at økonomiske rettigheder (især ejendomsrettigheder) er udvidet til personer, som ikke er statsborgere.
- 2) Indvandring/udvandring har medført fokus på beskyttelse mod diskrimination og mindretalsbeskyttelse.

EU og rettighederne:

EU's politik vedrørende rettigheder til borgerne vedrører fire hovedområder:

- 1) Den frie bevægelighed for på tværs af medlemsstaterne og herunder ret til arbejde og ophold.
- 2) Fundamentale rettigheder for EU-borgere i andre medlemsstater, f.eks. lige økonomiske, politiske og civile rettigheder.
- 3) Indvandrings- og asylpolitik, dvs. samarbejde om flygtninge- og asylpolitik og en fælles politik overfor tredjelandsborgere.
- 4) Politimæssigt samarbejde, f.eks. med hensyn til bekæmpelse af narkotikasmugling, terrorisme, grænseoverskridende kriminalitet og illegal indvandring.

4. Rettigheder i EU fra 1957 til i dag

Den historiske udvikling:

1957 – Rom-traktaten = fri bevægelighed for arbejdskraften – udelukkede også diskrimination, f.eks. at give en kontrakt til person af bestemt nationalitet.

EU's borgere blev "markedsborgere" – også i deres eget land.

EF-Domstolen har nærmere defineret og udvidet den frie bevægelighed til at inkludere ophold for studenter, pensionister osv. samt arbejdstagerrettigheder for tredjelandsborgere, som er familiemæssigt knyttede til EU-borgere.

1985 – Schengen-aftalen = fjerne grænsekontrol mellem oprindeligt Frankrig, Tyskland og Benelux-landene, senere udvidet. Først var det en aftale uden for EU-rammen.

1990 – Dublinkonventionen= forhindre ”asyl-shopping” via anerkendelse af andre EU-landes asylprocedurer

1992 – Maastricht-traktaten = indførte såkaldte 3. søjle om ”retlige og indre anliggender” = indvandring, fri bevægelighed, retligt og politimæssigt samarbejde.

Maastricht-traktaten indførte også et EU-borgerskab = svarer IKKE til et statsborgerskab, men er første skridt mod et post-nationalt europæisk statsborgerskab

= a) ret til at opholde sig overalt i EU,

b) ret til at stemme og opstille ved lokalvalg og EP-valg,

c) mulighed for at få beskyttelse og hjælp af andre EU-landes ambassader,

d) ret til foretræde og til at klage til EU-ombudsmand.

1995 – etablering af Europol, som ikke er et FBI med selvstændig opklaringsarbejde, men bistand til nationale politis opklaring

1997 – Amsterdam-traktaten
= indvandringspolitik og asylpolitik ind i EF-delen af samarbejdet (søjle 1) af EU-traktaten - målet er at skabe et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed.

Bekæmpelse af diskrimination et direkte mål.

Schengen inkluderes i EU med undtagelse af Storbritannien og Irland samt senere de 10 nye medlemslande

2000 – Nice-traktaten

= EU-lovgivning om grænsekontrol, visumregler, tredjelandsborgere, asylregler, midlertidigt ophold og beskyttelse af flygtninge ind i proceduren om fælles beslutningstagen, hvor Europa-Parlamentet er ligestillet med Ministerrådet.

= Medlemsstaterne bestemmer stadig selv, hvem der får statsborgerskab, permanent opholdstilladelse, adgang til nationale arbejdsmarkeder.

Konklusion: Området er nu et fælles anliggende mellem medlemsstaterne og EU, men EU har stadig intet legitimt monopol på anvendelse af vold

5. Forklaringer på EU's politik vedr. rettigheder, indre sikkerhed, indvandring osv.:

- 1) Hvorfor hurtigere frihandel med varer, tjenesteydelser og kapital end fri bevægelighed for personer?
- 2) Hvorfor var indvandringspolitikken indtil Amsterdamtraktaten underkastet samme beslutningsprocedurer som politisamarbejdet (enstemmighed)?
- 3) Hvorfor ændrede tingene sig med Amsterdamtraktaten?

Fire forklaringer på udviklingen af politikområdet:

1) Den nye internationale situation

Globalisering, nye vandringer og et mere multietnisk EU med 6 % født uden for EU

= nye EU-regler vedr. integration, indvandring, lige rettigheder, ikke-diskrimination osv.

International organiseret kriminalitet, det indre marked forbrydere, østkriminalitet, kriser i nærområderne

= nye regler vedr. fælles EU-politikker om indvandring osv.

2) Regeringernes egeninteresse

High politics = fundamentale identitet og sikkerhed for nationen

Low politics = økonomisk politik, økonomisk integration, erhvervspolitik

Fri bevægelighed for personer er high politics, derfor enstemmighed

MEN på et tidspunkt får EU's regeringer en fælles interesse i området på trods af, at det er high politics. Af TO grunde

a) Kollektivt handlingsproblem – landene skubber problemerne over til hinanden – løsning i fællesskab mere optimal end hver for sig

b) Nye vælgerkrav om fælles handling fra EU's side for at dæmme op for indvandringen til EU, frygt for terrorisme efter 11. september osv. Europæisering på grund af vælgerhensyn af regeringer, som ønsker genvalg.

Undtagelserne er Storbritannien og Irland, fordi de ikke har fælles grænser til andre EU-lande.

3) Bureaukraternes strategi

- bureaukraterne har selvstændig magt og ønske om ressourcer
- men det indre marked betød færre ressourcer til indenrigs- og justitsministerierne
- nationale embedsmænd i disse ministerier havde derfor en fælles interesse i en EU-politik på justits- og indenrigsområdet
- gav nye muligheder for ressourcer og magt

4) Overnationalt entreprenør

Kommissionen har gradvis øget EU's magt på området siden midten af 1990'erne

- resultatet sås i Amsterdamtraktaten, som gav Kommissionen og Ministerrådet fælles initiativ på området

Domstolen argumenterede frem til Amsterdamtraktaten for, at det kompetencer også gjaldt indvandrings- og sikkerhedsspørgsmål. Stadfæstet i Amsterdamtraktaten.